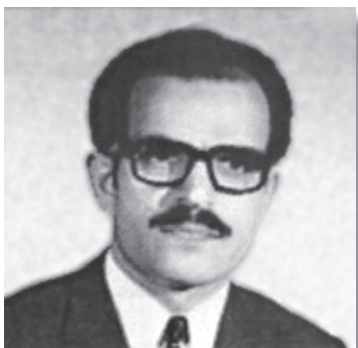

Μαρτυρία Κώστα Γιωργαλλίδη

ΟΝΟΜΑ:	Κώστας Γιωργαλλίδης
ΗΜΕΡΟΜ. ΓΕΝΝΗΣΗΣ:	28 Μαρτίου 1938
ΗΜΕΡΟΜ. ΕΝΤΑΞΗΣ ΣΤΗΝ ΕΟΚΑ:	1956
ΨΕΥΔΩΝΥΜΟ:	Πάτροκλος
ΠΕΡΙΟΧΗ/ΕΣ ΔΡΑΣΗΣ:	Μόρφου και Λευκωσία
ΚΑΤΑΖΗΤΟΥΜΕΝΟΣ:	Όχι

Ο Γιωρκάτζης ήταν θετικός, καλός συνεργάτης και πολύ αυστηρός

Ερώτηση: *Κύριε Γιωργαλλίδη, πότε ενταχθήκατε στην ΕΟΚΑ;*

Λίγο καιρό μετά την έναρξη του αγώνα, γύρω στα μέσα του 1955. Στην περιοχή Μόρφου, στον Τομέα Μόρφου.

Ερώτηση: *Κατάγεστε από τη Μόρφου;*

Κατάγομαι από την Πάνω Ζώδια, η οποία καλυπτόταν από τον Τομέα Μόρφου, όπου τομεάρχης ήταν ο Ιωάννης Κασίνης.

Ερώτηση: *Ποιος σας όρκισε;*

Ένας συμμαθητής μου, μετέπειτα ήρωας της Πάνω Ζώδιας.

Ερώτηση: *Τον Πολύκαρπο Γιωρκάτζη πότε τον γνώρισες;*

Ουσιαστικά τον γνώρισα και είχα επαφή μαζί του και συνεργασία το '58, μετά τη δραπέτευσή του την 1η Μαΐου του '58 από τις Κεντρικές Φυλακές. Εργαζόμουν στη Λευκωσία και δραστηριοποιόμουν στον Τομέα Μόρφου, με παράλληλες διασυνδέσεις στη Λευκωσία, όταν δηλαδή υπήρχαν θέματα τα οποία δεν μπορούσαν να περιμένουν, ενώ η συνεργασία και η δραστηριότητά μου ήταν βασικά στην περιοχή Μόρφου. Επειδή εργαζόμουν στη Λευκωσία, ένιωθα ότι έπρεπε να έχω επαφή και με τη Λευκωσία, γιατί υπήρχαν θέματα τα οποία ήταν πολύ επείγοντα και δεν έπαιρνε χρόνο να γράφω στην περιοχή Μόρφου, να επεξεργάζονται τις πληροφορίες που τους έδιναν και να δράσουν.

Ερώτηση: *Ποια ήταν η θέση σας τότε στην ΕΟΚΑ;*

Η θέση μου ήταν απλό μέλος τότε και ήμουν υπάλληλος στα γραφεία των Κεντρικών Φυλακών από τον Γενάρη του '56. Από τον Οκτώβριο του '55 ήμουν στην Αρχιγραμματεία, μετατέθηκα για κάποια περίοδο στην Αρχή Αδειών πάνω στο Traffic και

από τον Γενάρη του '56 είχε διαταχθεί η τοποθέτησή μου στις Κεντρικές Φυλακές, λόγω των γνώσεών μου στην αγγλική γλώσσα. Χρειάζονταν διερμηνείς στις Κεντρικές Φυλακές, στα γραφεία, διότι οι δεσμοφύλακες, ως επί το πλείστον, ήταν άνθρωποι που δεν είχαν αρκετή μόρφωση για να αντεπεξέλθουν σε τέτοια καθήκοντα, δηλαδή στον τομέα της διερμηνείας. Και τότε ανέλαβα έναν ειδικό ρόλο ως σύνδεσμος μέσα στις Κεντρικές Φυλακές, ως αντικατασκοπεία κατά κάποιον τρόπο. Δηλαδή υπήρχε ένα πλούσιο υλικό πληροφοριών, το οποίο αξιοποιούσα, αλλά έπρεπε να το στέλνω στην περιοχή Μόρφου, που ήταν ο Τομέας μου, και μετά να το επεξεργάζονται. Υπήρχαν περιπτώσεις που ήταν, όπως είπα, επείγουσες και οι πληροφορίες έπρεπε να μεταδίδονται αμέσως στη Λευκωσία.

Ερώτηση: Όταν ο Γιωρκάτζης δραπέτευσε από τις Κεντρικές Φυλακές, εσείς εργάζοσασταν τότε εκεί;

Βεβαίως, βεβαίως. Από τον Γενάρη του '56 μέχρι το τέλος του αγώνα.

Ερώτηση: Μάλιστα. Γνωρίζατε ότι θα δραπέτευε;

Ομολογώ πως όχι. Δηλαδή σχέδια γίνονταν, αλλά δεν τα ήξεραν όλοι τα σχέδια – και πολύ σωστά. Έτσι εργαζόταν η Οργάνωση. Παρόλο που ήμουν σύνδεσμος, εντούτοις αρκετά πράγματα δεν μπορώ να πω ότι τα ήξερα, ούτε έπρεπε να τα ξέρω, κανένας δεν τα ήξερε όλα. Κι αυτό ήταν η επιτυχία του αγώνα. Μπορεί δηλαδή από τα χέρια μου να πέρασαν μηνύματα για τα σχέδια κ.λπ., αλλά τα μηνύματα ήταν πάντοτε κλειστά. Εκτός αν ήταν μηνύματα τα οποία απευθύνονταν σ' εμένα ή απευθύνονταν από εμένα στον τομεάρχη ή σε άλλους.

Ερώτηση: Τι θυμάστε από τη συνεργασία σας με τον Πολύκαρπο Γιωρκάτζη;

Αρκετά πράγματα. Είχα κάποιες επαφές μαζί του, παρόλο που η ουσιαστική γνωριμία μας έγινε το '58. Επαφές εσωτερικές μεταξύ των καταδίκων και εμένα υπήρχαν, όπως είχα και με άλλα στελέχη αλληλογραφία, όπως ήταν ο Αντώνης ο Παπαδόπουλος, με το ψευδώνυμο Λάσκος, ο μακαρίτης ο αρχιμανδρίτης Κωνσταντίνος Λευκωσιάτης, ο οποίος ήταν διευθυντής της Ιερατικής Σχολής και είχε το ψευδώνυμο Τσέλιγκας. Έρχονταν και σημειώματα από τον ίδιο, αλλά εγώ δεν ήξερα ποιος ήταν, αν ήταν δηλαδή ο Γιωρκάτζης ή κάποιος άλλος. Ούτε ο Λάσκος ήξερα ότι ήταν ο Αντώνης ο Παπαδόπουλος, ύστερα το έμαθα, στην πορεία. Όμως επειδή πάντοτε ζητούσα νέα καθήκοντα, νέα δουλειά, νέα δραστηριότητα, επειδή ζητούσα πρόσθετα καθήκοντα, πρόσθετη δράση, κι έγγραφα και στον ίδιο ότι ζητούσα αυτά τα πράγματα, όπως είχα γρά-

ψει και στον άλλο τομεάρχη, σε κάποιο στάδιο μου δόθηκε αυτή η ευκαιρία για πρόσθετα καθήκοντα. Συγκεκριμένα, σύνδεσμός μου τότε ήταν ο Τάκης ο Ιωάννου. Κάποτε ο Τάκης ο Ιωάννου καταζητήθηκε. Έγινε ένα επεισόδιο στη Λευκωσία με πυροβολισμούς με τους Άγγλους, καταζητήθηκε ο Τάκης κι εγώ έμεινα ξεκομμένος από τη δράση για μια δυο μέρες και τότε για μας μια δυο μέρες ήταν αιώνας. Και ο Τάκης μου είχε πει ότι, εάν γινόταν οτιδήποτε και υπήρχε κάτι επείγον και δεν τον έβρισκα, να ζητούσα βοήθεια από τον Μίκυ τον Ουράνιο, τον οποίο μου είχε γνωρίσει. Όταν εξαφανίστηκε ο Τάκης, περιμένοντας και αγωνιώντας, πήγα στον Μίκυ τον Ουράνιο. Του λέω: «Τι γίνεται;» Ο Ουράνιος έδειξε πλήρη άγνοια, δηλαδή έπαιξε τον τρελό, κι έτσι έμεινα για δύο μέρες περίπου χωρίς οποιαδήποτε είδηση. Γύρω στις δέκα το βράδυ, μου χτύπησε κάποιος την πόρτα. Έμεινα τότε κοντά στο Κυβερνείο, δηλαδή στη σημερινή Δημοσθένους Σεβέρη, λίγο πιο πάνω από το σημείο που έγινε η ενέδρα στον Κέντριου, στην οποία είχα και κάποια ανάμειξη. Λίγο πιο πάνω, στο ανηφοράκι αριστερά, εκεί που μετέπειτα ήρθε η Ένωση Συντακτών, ήταν το σπίτι του Άντη του Ιωαννίδη, του ζωγράφου, του πατέρα του Αλκίνοου, και ήμουν οικότροφος στο σπίτι του Άντη, στο ίδιο δωμάτιο με τον Άντη, για κανένα χρόνο, γιατί λόγω των «κέρφιου», παρόλο που είχα δελτίο ελεύθερης κυκλοφορίας για μερικές ώρες, ως υπάλληλος των φυλακών, εντούτοις ένιωθα ότι ήταν περιορισμένη η δράση μου, ιδιαίτερα όταν έγινε ο εξαήμερος αποκλεισμός της Λευκωσίας από την εκτέλεση των δύο λοχιών του Special Branch στη Λήδρας. Έτσι αναγκάστηκα να βγω έξω από τη Λευκωσία. Εκείνο το βράδυ, λοιπόν, μου χτύπησε κάποιος την πόρτα. Είχα δώσει εντολή στη μάνα του Άντη να με ειδοποιήσει αν παρουσιαζόταν κάποιος ύποπτος, για να εξαφανιστώ από την πίσω πόρτα, διότι η έννοια μου πάντοτε ήταν να μη συλληφθώ. Όταν τον είδα από το παράθυρο, της είπα «άνοιξέ του». Του άνοιξε, ήρθε –ήταν ο Άντρος ο Νικολαΐδης, τον οποίο δεν γνώριζα– και μου έφερε μια σημείωση πολύ λακωνική: «Δώσε εμπιστοσύνη στον φέροντα, ακολούθησέ τον προς συνάντηση». Με πήρε ο Άντρος και με κατέβασε στο σπίτι του Γαβριηλίδη, το οποίο ήταν γνωστό κρησφύγετο, από πάνω κέντρο και από κάτω κρησφύγετο, κοντά στο «Ελλάς» το ζαχαροπλαστείο σήμερα. «Μετά θα πάω να φέρω και τον μάστρο», είπε, ο μάστρος μπορεί να ήταν δίπλα δηλαδή, αλλά για ευνόητους λόγους είπε «θα πάω να τον φέρω». Μάστρο εννοούσε τον Γιωρκάτζη. Πριν φύγει, ο Άντρος μ' έβαλε μέσα σ' ένα υπογειακό πίσω στην αυλή. Υπήρχε μια βεραντούλα και από κάτω ένα υπογειακό, το οποίο ήταν περίπου στο ύψος του ανθρώπου, δηλαδή χωρούσε έναν άντρα όρθιο. Κατέβηκα στο μισοσκόταδο κάτω και υπήρχε ακόμα ένας μέσα, ο οποίος μου είπε: «Μα εψές, που ήσουν δαμαί, εξέχασες τα γυαλιά σου, αλλά μη φοβάσαι, εφύλαξά σου τα». Του λέω εγώ: «Τι λείεις;» Μου λέει ο Άντρος:

«Άφησ' τον, ρε, εν πελλός τούτος, άσ' τον, εν πελλάρες που λαλεί». Γιατί; Γιατί αυτό ήταν το πρώτο περιστατικό μιας μεγάλης ιστορίας και πολλών ακόμα ιστοριών για την ομοιότητά μου με τον Γιωρκάτζη, η οποία οδήγησε σε πολλά περιστατικά, τα οποία είναι εκτός του αγώνος, αλλά όταν άρχισαν να εμφανίζονται αυτά τα... κρούσματα θυμήθηκα εκείνο το περιστατικό – ήταν το πρώτο. Ήταν ο Πολύκαρπος την προηγούμενη νύχτα στο υπογείακι και ξέχασε τα γυαλιά του και όταν ο άλλος με είδε εμένα στο μισοσκόταδο νόμισε ότι ήμουν εκείνος. Λοιπόν, έφερε τον Πόλυ και μου ανέθεσε τέσσερις ομάδες σε διάφορες περιοχές. Στην περιοχή της Αρχιεπισκοπής ήταν ο ένας ομαδάρχης, ο Άγγελος ο Μιχαήλ, μακαρίτης τώρα, στην οδό Αρσινόης ομαδάρχης αυτής της ομάδας ήταν ο Νίκος ο Βαρναβίδης, ο μετέπειτα ταξίαρχος, στην περιοχή της Έγκωμης ο Ηλίας ο Λοΐζου, που είχε την ξυλοσχιστική μηχανή κοντά στο Μετόχι του Κύκκου, δεν υπήρχαν δρόμοι τότε, και ο άλλος στην περιοχή πιο κάτω της οδού Πάφου, ο Καζαμιάς, μακαρίτης και τούτος. Τέλος πάντων, δεν θυμούμαι τα άλλα τώρα. Μ' έβαλε σε τούτες τις ομάδες και παράλληλα είχα και τους συνδέσμους των Κεντρικών Φυλακών. Είχα μια ομάδα συνδέσμων στις Κεντρικές Φυλακές, τόσο από δεσμοφύλακες όσο και από κατάδικους. Και εννοώ κατάδικους του κοινού ποινικού δικαίου. Είναι κάτι το συγκινητικό. Δηλαδή καταδεικνύει σε όλους μας ότι ο άνθρωπος, εκτός και αν είναι απόλυτα πωρωμένος, μέσα του έχει ένα απόθεμα φιλότιμου και φιλοπατρίας. Αυτοί οι κατάδικοι έπαιζαν πολύ σημαντικό ρόλο στη διακίνηση υλικού αλληλογραφίας, υλικού πληροφοριών κ.λπ., σε χώρους που δεν μπορούσαν να πάνε οι βαρδιάνοι. Ύστερα, λόγω της απαγόρευσης της κυκλοφορίας όσων ήταν κάτω από είκοσι επτά χρονών, είδα ότι είχαμε πρόβλημα στη διακίνηση. Προσωπικά εγώ, επαναλαμβάνω, διακινούμουν, αλλά πάντοτε με το ρίσκο, διότι το δελτίο μου ελεύθερης διακίνησης ήταν για ορισμένες ώρες, όταν θα πήγαινα στη δουλειά μου. Έτσι πήρα από τις ομάδες στελέχη που ήταν πάνω από είκοσι επτά κι έκανα μία πέμπτη ομάδα στην περιοχή της Αρχιεπισκοπής, με τρία άτομα: τον Μεγάλεμο, τον Χριστόδουλο Σωτηρίου και τον Παναγιώτη, μ' αυτούς τους τρεις. Σε όλη αυτή την περίοδο τομεάρχης της Λευκωσίας ήταν ο Γιωρκάτζης κι έπαιρνα οδηγίες από αυτόν. Ήταν πολύ αυστηρός...

Ερώτηση: Πώς θα τον χαρακτηρίζατε;

Θετικός και αυστηρός, πολύ καλός συνεργάτης, προσπαθούσε να σου μεταδώσει και το πνεύμα του αγώνα, αλλά και το πώς θα δουλέψεις. Αλλά ήταν πολύ αυστηρός σε περιπτώσεις που ένιωθε ότι κάτι δεν πήγαινε σωστά. Και θα αναφερθώ σε δύο περιστατικά, προσωπικά περιστατικά. Το ένα ήταν μία περίπτωση ενός από τα στελέχη, που διαπίστωσα κάποια στιγμή ότι κάτι δεν πήγαινε καλά ως προς τις σχέσεις του με

κάποια γυναίκα. Είδα κάποιες κινήσεις όπου η οικειότητα ήταν τόση πολλή, που είπα: «Κάτι δεν πάει καλά... Ένας αγωνιστής να συμπεριφέρεται με τέτοιο τρόπο...» Όταν έμπλεκες με γυναίκες την τότε εποχή, ήταν πολύ εύκολο να χάσεις το σκοπό σου, να ξεφύγεις από τα καθήκοντά σου. Το ανέφερα σε έκθεση και του εστάλη μια επιστολή πάρα πολύ αυστηρή. Τι να σου πω... σε τέτοιες περιπτώσεις μπορεί να έφταναν και σε εκτέλεση. Του επεδείχθη αυστηρότητα, η οποία επιβαλλόταν. Το άλλο περιστατικό ήταν μια επιστολή από τον Γιωρκάτζη, ένα «χεσίδι» να πούμε, με το συμπάθιο. Ήταν η δεύτερη φορά που ένιωσα την αυστηρότητά του.

***Ερώτηση:** Πέστε μου, κύριε Γιωργαλλίδη, όταν σήμερα ακούτε να γράφεται ότι ο Γιωρκάτζης ήταν πράκτορας της Intelligence Service, ότι οι δραπετεύσεις του ήταν προσχεδιασμένες με τους Άγγλους, τι αισθάνεστε, τι συναισθήματα σας προκαλεί;*

Δεν περιγράφονται τα συναισθήματα, δηλαδή τόση αγανάκτηση, τόση πικρία. Είναι τόσο βρώμικη αυτή η προσέγγιση, σε σημείο που εγώ, ο οποίος δέχομαι όλες τις απόψεις, να τις ακούσω τουλάχιστον, να τις επεξεργαστώ και μετά να καταλήξω στα συμπεράσματά μου, συγκρατιέμαι για να μην εκραγώ και να μην κάμω κάτι το οποίο δεν θα ήθελα να κάμω. Αυτό το βιβλίο, το γνωστό, του Μακάριου του Δρουσιώτη, έστω και αποσπασματικά που άκουσα μερικά πράγματα, δεν το πήρα, για να μην το έχω στο σπίτι μου, όχι από φανατισμό, αλλά για να μην οργιστώ τόσο πολύ, να μην μπω σ' αυτή τη δοκιμασία γι' αυτό το εξωφρενικό το πράγμα, το βρώμικο. Δεν είναι καθόλου υποκειμενικό, δεν το νιώθω εγώ μόνο, το νιώθει, πιστεύω, ο κάθε αγωνιστής που ακούει αυτές τις βρώμικες κουβέντες, οι οποίες για μένα δεν είναι δημοσιογραφία, δεν είναι συγγραφή βιβλίου αυτό, δεν είναι Ιστορία, είναι μία πληρωμένη προσπάθεια –αν και δεν μου αρέσει να χρησιμοποιώ τη λέξη «πληρωμένη»– να υπονομεύσουν τον αγώνα, όχι τον Γιωρκάτζη μόνο, αλλά τον αγώνα τον ίδιο. Διότι όταν λένε και για τον Διγενή και για τον Γιωρκάτζη και τελικά για τον αγώνα ότι ήταν «εθνικιστικός» ή ότι ήταν κάποιων ανθρώπων, ε, τότε, πόση υπομονή χρειάζεται κανείς, πόση αντοχή, για ν' ακούσει ή να διαβάσει αυτά τα πράγματα; Διότι αν το διαβάσω μπορεί να βγω έξω να γράψω, να πω πράγματα βαριά. Εδώ πρόκειται για εν ψυχρώ δολοφονία. Το λιγότερο που μπορώ να πω. Ο Γιωρκάτζης για μένα ήταν και είναι ένας αδελφός, δηλαδή έτσι τον ένοιωθα και τον νοιώθω – κι εγώ δεν είδα καμιά προσωπική ωφέλεια από τον ίδιο.